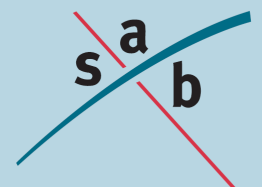

Nader onderzoek Flora- en faunawet
Steenuil

Wijk bij Duurstede, bedrijventerrein Broekweg-Noord

Gemeente Wijk bij Duurstede

Datum: 8 april 2016
Projectnummer: 150272

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	6
2.1	Flora- en faunawet	6
2.2	Soortenstandaarden	7
2.3	Zorgplicht	8
3	Ecologie van de steenuil	9
4	Onderzoeksmethodiek	10
5	Resultaten	12
5.1	Steenuil	12
5.2	Overige soorten	14
6	Conclusie en advies	16
6.1	Ontheffing Flora- en faunawet	16
6.2	Ontheffing aanvragen	17
6.3	Mitigerende maatregelen treffen	17
6.4	Broedperiode en zorgplicht	18
6.5	Vrijblijvende aanbevelingen	19
6.6	Vervolgstappen	19

Bijlage 1: geraadpleegde literatuur

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Wijk bij Duurstede (provincie Utrecht) heeft vier bedrijventerreinen, waarvan bedrijventerrein Broekweg, met circa 33 hectare, het grootst is. Voor de nieuwvestiging van generieke bedrijvigheid zal het zwaartepunt in Wijk bij Duurstede komen te liggen op het bedrijventerrein Broekweg-Noord. Op basis van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en gemeentelijke structuurvisie mag de gemeente Wijk bij Duurstede het bedrijventerrein Broekweg met 4,2 hectare uitbreiden. Nu vanuit de markt concrete vraag is naar nieuwe bedrijfspercelen, die niet binnen de bestaande bouwgrenzen kunnen worden gerealiseerd, is de gemeente voornemens om bedrijventerrein Broekweg aan de noordzijde verder te ontwikkelen.

SAB heeft voor dit plan reeds een quick scan flora en fauna (SAB, 2015a) en nader onderzoek (SAB, 2015b) uitgevoerd. Door sporenonderzoek en navraag bij de plaatselijke vogelwerkgroep is duidelijk geworden dat het plangebied een essentieel onderdeel is van en territorium van een steenuilenpaar ter plaatse. Om de ruimtelijk ontwikkeling toch doorgang te laten vinden is een ontheffing Flora- en faunawet in combinatie met het uitvoeren van mitigerende maatregelen noodzakelijk. Een ontheffing Flora- en faunawet wordt enkel verleend indien gebruik is gemaakt van recente onderzoeksgegevens. De meest recente gebruikte gegevens van de plaatselijke vogelwerkgroep dateren uit 2012. Aangezien onderzoeksgegevens van de steenuil niet ouder mogen zijn dan drie jaar, zijn deze niet actueel en bruikbaar voor de ontheffingsaanvraag. Derhalve heeft SAB een nieuw veldonderzoek naar de steenuil uitgevoerd. Voorliggende rapportage zet de resultaten van dit onderzoek uiteen. Ook zijn conclusies, adviezen en vervolgstappen opgenomen.

1.2 Plangebied

1.2.1 Huidige situatie

Bedrijventerrein Broekweg bevindt zich ten westen van de kern Wijk bij Duurstede en is gelegen langs het Amsterdam-Rijnkanaal. Het bedrijventerrein wordt via de Weegmaat en de Vogelpoelweg ontsloten op het Kortland. Het plangebied bestaat uit een perenboomgaard. In het midden en aan de oost, zuid- en noordkant bevinden zich watergangen. Rond de watergangen is een ruige oevervegetatie aanwezig. Naast de watergang in het oosten van het plangebied bevindt zich een haag van zwarte els en een rij wilgen. In het noordoostelijke deel van het plangebied staan geen perenbomen, maar bevindt zich een perceel van gemaaid grasland. Het meest noordoostelijke deel van het plangebied, het driehoekige stukje land ten noorden van de noordoostelijke watergang, bestaat uit een veld met hoge vegetatie, aan de rand van een klein bos.

De boomgaard is goed onderhouden en de randen zijn ruig begroeid door de hoge oevervegetatie. Het plangebied wordt aan de oostzijde begrensd door het bedrijf Plinten & Profielen Centrale B.V., aan de zuidzijde door het bestaande bedrijventerrein Broekweg en aan de overige zijden door agrarische percelen, die hoofdzakelijk in gebruik zijn als boomgaard. Navolgende afbeelding geeft de globale begrenzing van het plangebied weer.

Globale ligging plangebied (rood omkaderd, bron: luchtfoto risicokaart.nl)

1.2.2 Toekomstige situatie

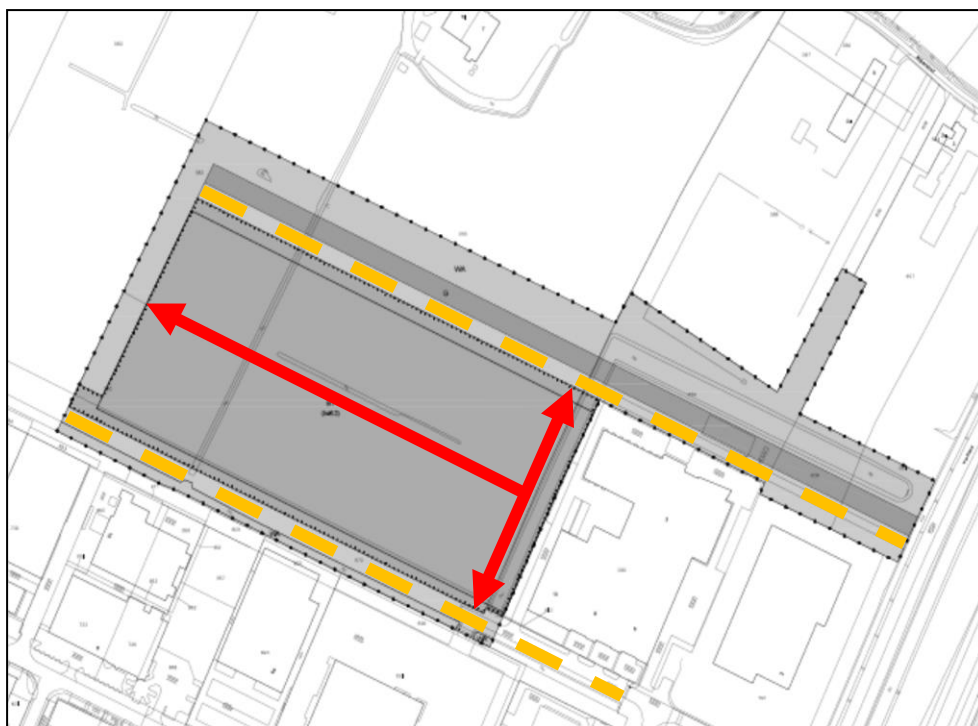
In de nieuwe situatie is bedrijventerrein Broekweg in het noorden uitgebreid en bevinden zich bedrijven op het terrein van de voormalige perenboomgaard. In de structuurvisie (2 februari 2010) is gesproken over het uitbreiden van Broekweg met 8,5 hectare. In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (4 februari 2013) is 4,2 hectare opgenomen voor uitbreiding van het bedrijventerrein Broekland. Deze uitbreiding van 4,2 hectare is voornamelijk voldoende voor het accommoderen van de vraag.

In de nieuwe situatie zijn alle perenbomen verwijderd en zijn de bedrijfsgronden aangesloten op de bestaande stedenbouwkundige structuur van de Broekweg. Hieronder volgt een beschrijving van het plangebied in de nieuwe situatie.

- Aan de noordzijde vormen fronten van nieuwe bedrijfspanden de nieuwe stadsrand. Aan deze zijde is er aandacht voor de overgang van bedrijfsfronten naar het landschap. De bestaande groenstrook en de bestaande watergang zijn daarom doorgetrokken.

- Aan de noordelijke rand is een forse groenzone en watergang gerealiseerd. Daarbij is aangesloten op de voormalige maatvoering van groen en water. De watergang is voorzien van natuurlijke oevers en van plasbermen waar riet kan groeien. De groenstrook is voorzien van een dubbele bomenrij. De bomenrij is plaatselijk voorzien van een dichte, hoge ondergroei van struiken. Als boomsoort is waarschijnlijk gekozen voor eik, es, iep of populier, bij de struiken is er waarschijnlijk gekozen voor krent, vlier en hazelaar.
- Aan de Vogelpoelweg is de bestaande watergang behouden gebleven. Deze watergang is met de doorgetrokken watergang aan de noordzijde verbonden door middel van een nieuwe watergang die de westelijke begrenzing van het gebied vormt.
- Aan de westzijde is een brede watergang aangelegd die de watergangen aan de noord- en zuidzijde met elkaar verbindt. De watergang is conform de noordelijke watergang ingericht met natuurvriendelijke oevers en plasbermen voor riet. Aansluitend op de watergang is een dichte groensingel aangelegd die het zicht op de bedrijfshallen wegneemt. Als boomsoort is waarschijnlijk gekozen voor eik, es, iep of populier, bij de struiken is er waarschijnlijk gekozen voor krent, vlier en hazelaar.

Navolgende afbeelding geeft een indicatie van het plangebied in de nieuwe situatie.

Inpassing bedrijfsperven in het plangebied

2 Wettelijk kader

2.1 Flora- en faunawet

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. Deze wet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te veront-rusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

2.1.1 Beschermingscategorieën

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1. beschermingscategorie 1:
een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;
2. beschermingscategorie 2:
voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
In een dergelijke gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
3. beschermingscategorie 3:
voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen een in de wet genoemd belang dienen en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de

Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen van) leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is een ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische Zaken.

2.1.2 Vogels

Alle nesten van inheemse vogelsoorten zijn streng beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Nesten van een aantal vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Het betreft hier over het algemeen soorten die het gehele jaar gebruikmaken van hun nest, of niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen. Er worden hierin vijf categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruikmaken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Bij de vijfde en laatste categorie zijn de nesten jaarrond beschermd als er in de omgeving onvoldoende alternatieven zijn:

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De steenuil valt onder categorie 1.

2.2 Soortenstandaarden

Voor beschermde diersoorten waarvoor vaak een ontheffing wordt aangevraagd, zijn soortenstandaarden opgesteld. Deze soortenstandaarden bevatten een aantal kenmerkende ecologische aspecten van de betreffende soort. Ook is een set basis- of standaardmaatregelen opgenomen, die een initiatiefnemer die een ruimtelijke ingreep overweegt waarbij een beschermde soort is betrokken, kan of moet nemen. Bij deze maatregelen staat grotendeels vast dat ze effectief zijn, maar waar dit nog niet onomwonden is vastgesteld, wordt dit vermeld. Afwijkingen van die basisset maatregelen zijn alleen toegestaan als de lokale situatie of populatie dat vereist. Dan zijn er dus maatwerkmaatregelen noodzakelijk.

De lokale situatie en het effect van de ruimtelijke ingreep op de betrokken beschermde diersoort zal altijd door een deskundige moeten worden beoordeeld om te zien of met de genoemde algemene maatregelen overtreding van de wet kan worden voorkomen. Als er, ondanks het treffen van de in de soortenstandaarden genoemde maatregelen, mogelijk toch verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden dan blijft een ontheffing nodig en moet er een ontheffingsaanvraag worden ingediend bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland..

2.3 Zorgplicht

Naast de verbodsbepalingen geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet. Dit is een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop-, grond-, of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

3 Ecologie van de steenuil

De steenuil is de kleinste uilensoort die in Nederland broedt. Ze zijn sterk gebonden aan kleinschalig agrarisch cultuurlandschap. Ze blijven het gehele jaar in ons land. De koppeltjes zijn territoriaal en verblijven hierin het hele jaar. Het activiteitsgebied rond de nestplaats is enkele honderden meters. De grootte van het territorium hangt af van het voedselaanbod en de leeftijd van het mannetje. Voor een ervaren mannetje voldoet een kleiner territorium dan voor een onervaren mannetje. Een koppel steenuilen blijft in principe voor het leven bij elkaar. Bij uitzondering gaat één van de partners naar een nabijgelegen territorium.

Het mannetje vertoont territoriaal gedrag door het laten horen van de zogenaamde territoriumroep. Indien een andere steenuil dichtbij of in het territorium deze roep laat horen, reageert hij hierop door terug te roepen. Naast de territoriumroep van het mannetje, kunnen zowel het mannetje als het vrouwtje de alarmroep laten horen. Deze roep wijst niet direct op de aanwezigheid van een territorium.

Het nest van een steenuil bevindt zich voornamelijk op de erven van boerderijen. De nesten zitten daar onder het dak, in schuurtjes of in een steenuilkast. Daarnaast zijn nesten te vinden in holtes in knotbomen of oude hoogstamfruitbomen.

Het voedsel van de steenuil is zeer gevarieerd. De steenuil jaagt het liefst op muizen, aangezien dit voor een steenuil een relatief grote prooi is en daarmee veel voedsel oplevert. Indien muizen minder voorhanden zijn wordt ook gejaagd op kleine vogels, kevers, andere insecten, kikkers, salamanders en regenwormen. Per jaar kan het voedselaanbod sterk verschillen in een territorium. Derhalve is een gevarieerd leefgebied met een divers prooiaanbod van groot belang. Dit komt neer op een open tot halfopen landschap met afwisselend korte en verruigde vegetatie; erven met bebouwing, beplanting, moestuinen en kleine weilanden; geen verstoring en versnippering door grote wegen.

De broedperiode van de steenuil loopt van februari tot en met juli. In deze periode wordt de nestplaats zeer intensief gebruikt. Buiten deze periode wordt de nestplaats ook gebruikt, zij het minder vaak. Van februari tot en met half april zijn de steenuilen zeer actief met het bewaken van hun territorium, door middel van het produceren van een territoriumroep.

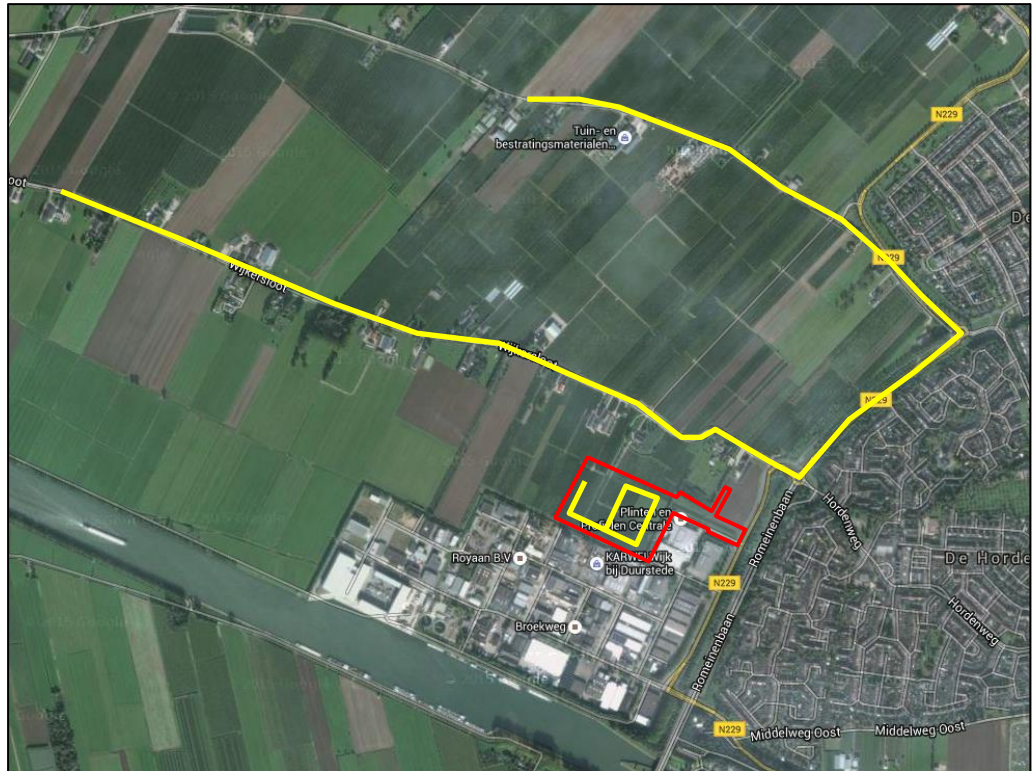
4 Onderzoeksmethodiek

Het plangebied en zijn directe omgeving zijn door middel van drie avondbezoeken (29 februari 2016, 14 maart 2016 en 4 april 2016) onderzocht op de aanwezigheid van (territoria van) de steenuil. Het onderzoek naar de steenuil heeft plaatsgevonden conform de handleiding territoriumkartering steenuil die door Steenuil Overleg Nederland (STONE) is opgesteld en de Soortenstandaard Steenuil (2014). De hoofdmethode is het tellen van roepende mannetjes in het vroege voorjaar (medio februari – medio april) vanaf de avondschemering. De inventarisatie vindt plaats tijdens goede weersomstandigheden (droog weer, weinig wind).

Tijdens deze avondbezoeken is de territoriumroep van het mannetje op verschillende locaties afgespeeld. Met deze methode wordt gepoogd de steenuilmannen met een roep te laten antwoorden, de steenuil is erg territoriaal. Elk roepend mannetje vertegenwoordigt een territorium. In navolgende tabel is weergegeven wanneer de veldbezoeken uitgevoerd zijn en onder welke weersomstandigheden. De route met locaties waar de territoriumroepen zijn afgespeeld zijn in navolgende afbeelding weergegeven.

Naast veldonderzoek in de avonduren heeft in een eerder stadium reeds onderzoek plaatsgevonden waarbij naar sporen is gezocht in en rond het plangebied. Dit is uitgevoerd op 15 september 2015 (SAB, 2015b). Ook is door middel van contact met omwonenden en plaatselijke uilenwerkgroepen extra informatie verkregen over de aanwezigheid van de steenuil in en in de omgeving van het plangebied (SAB, 2015b).

Datum	Zon onder	Tijd (start)	Tijd (eind)	Temperatuur (°C)	Wind (Bft)	Neerslag	Onderzoeks- omstandigheden
29-02-2016	18:15 uur	21:45 uur	00:00 uur	-3	0 – 1	Geen	Goed
14-03-2016	18:42 uur	21:00 uur	00:15 uur	3	0 – 1	Geen	Goed
04-04-2016	20:18 uur	20:30 uur	23:30 uur	9	0 – 1	Geen	Goed

Zowel in als buiten het plangebied zijn routes gelopen waarop de territoriumroep van de steenuil is afgespeeld (gele lijnen).

5 Resultaten

5.1 Steenuil

5.1.1 *Territoriumroep en alarmroep*

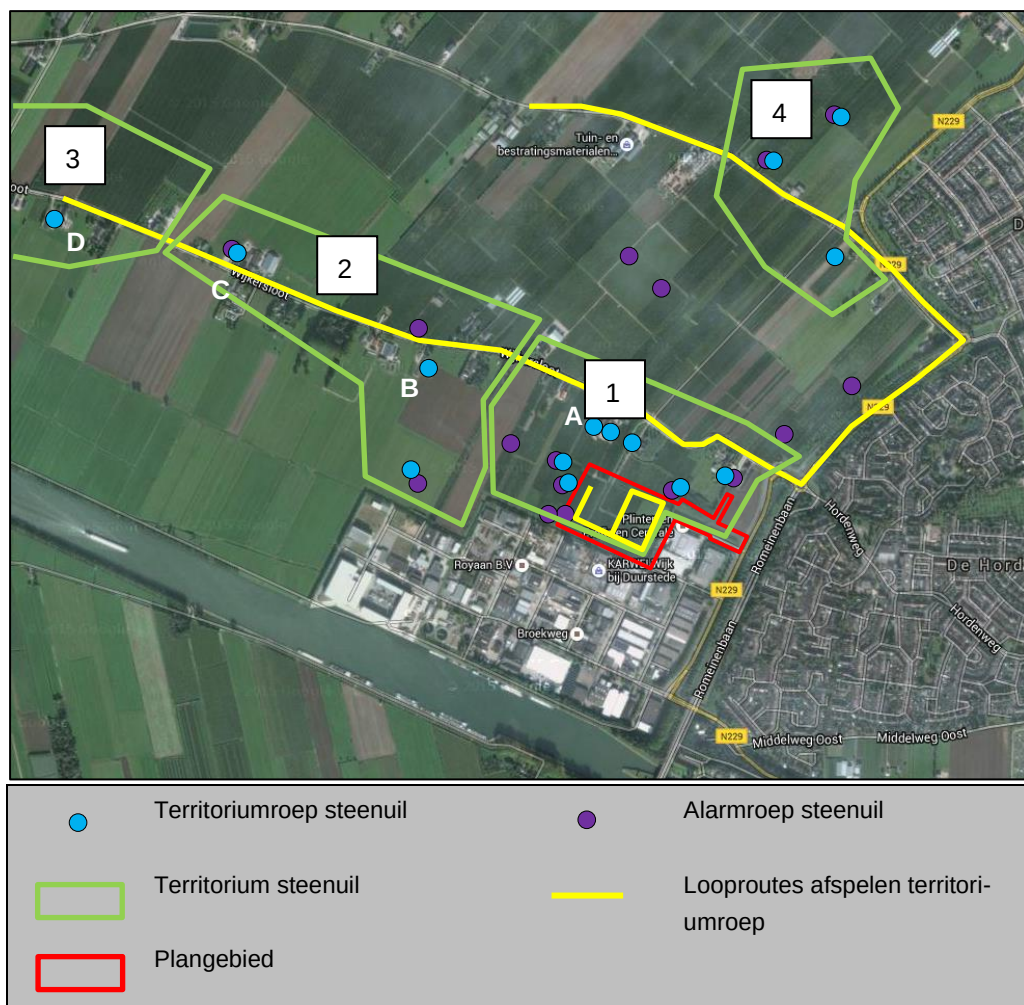
Tijdens de drie veldbezoeken zijn veel waarnemingen van de steenuil gedaan. Hierbij zijn zowel waarnemingen van de territoriumroep als van de alarmroep gedaan. Navolgende afbeelding toont deze waarnemingen. Voornamelijk de waarnemingen waarbij twee mannetjes op verschillende locaties tegelijkertijd de territoriumroep laten horen geven veel informatie over het aantal territoria. Ook geeft dit informatie over de begrenzing van de territoria.

Op 29 februari riepen op zowel locatie A als locatie B tegelijkertijd steenuilen de territoriumroep. Daarmee is met zekerheid te stellen dat hier sprake is van twee territoria. Op 4 april is hetzelfde vastgesteld voor de locaties C en D. Daarom zijn langs deze route minimaal drie territoria van de steenuil aanwezig (nummers 1, 2 en 3).

De territoriumroepen in territorium 4 zijn niet tegelijkertijd met die van territorium 1 gehoord. Wel is bekend dat territoria van de steenuil maximaal 30 hectare groot zijn (Soortenstandaard Steenuil, 2014). Gezien de tussenliggende afstand kan daarom geconcludeerd worden dat het ook hier twee verschillende territoria betreft.

De waargenomen territoriumroepen binnen territorium 2 liggen relatief ver uit elkaar. Er bestaat een mogelijkheid dat het hier meerdere territoria betreft. Echter, aangezien de waargenomen territoriumroepen binnen dit territorium nooit tegelijkertijd zijn gehoord, wordt uitgegaan van één territorium.

Bij het vaststellen van de territoria is ook gekeken naar hoe geschikt het terrein is om te foerageren. De boomgaarden bieden meer mogelijkheden dan uitgestrekte weilanden. Uitgaande van deze informatie zijn de territoriumgrenzen vastgesteld zoals is weergegeven op navolgende afbeelding. Hieruit blijkt dat het plangebied onderdeel is van territorium 1.

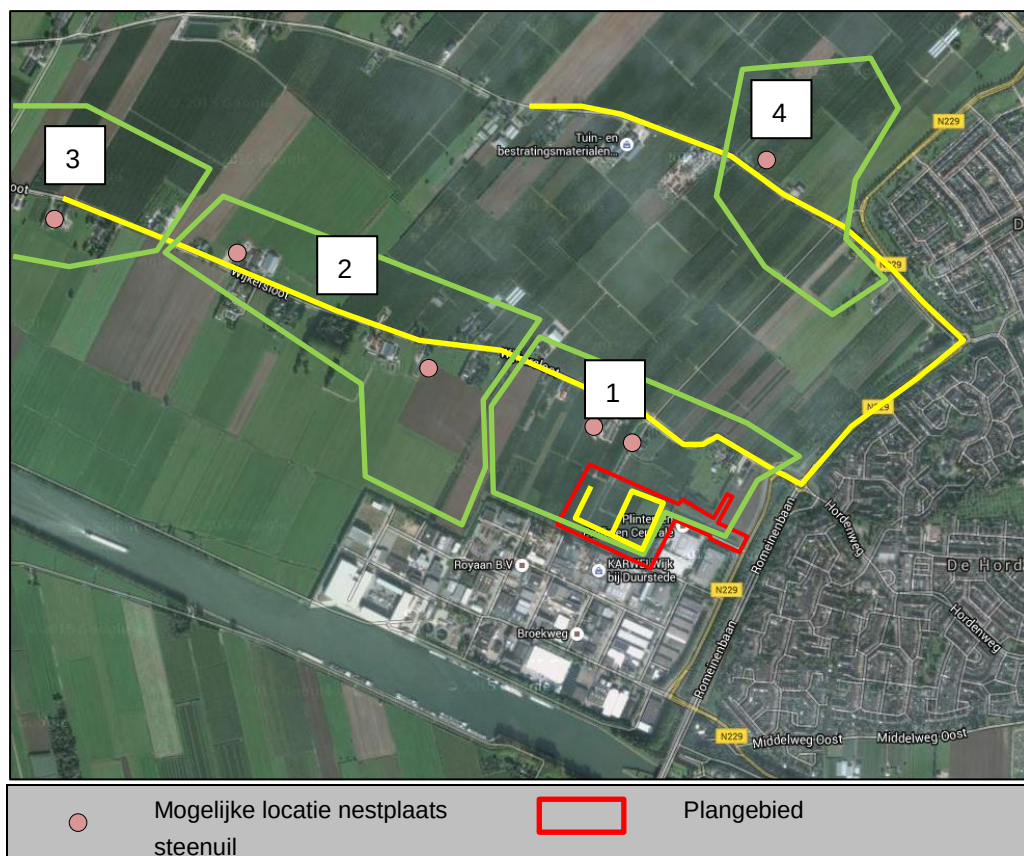

5.1.2 Nestplaatsen

Uit de waargenomen territoriumroepen en de aanwezige bebouwing is een schatting te maken van de locaties van nestplaatsen in de verschillende territoria. Als een steenuil zijn territoriumroep liet horen vanaf een locatie die ook geschikt is als nestplaats, is aangenomen dat er zich een nestplaats bevindt. Deze zijn op navolgende afbeelding weergegeven. Een steenuilpaar kan meerdere nestplaatsen in het territorium hebben en kiest er voor het broeden een daarvan uit. Uit deze afbeelding blijkt dat in het plangebied geen aanwijzingen zijn voor een nestplaats.

5.1.3 Foerageergebied

Het plangebied bestond ten tijde van het veldbezoek van 29 februari 2016 en 14 maart 2016 grotendeels uit een perenboomgaard. De steenuil kan hier jagen op grote insecten. Ook is een open veldje aanwezig, waar de steenuil muizen kan vinden. Ten tijde van het veldbezoek van 4 april 2016 was een groot deel van de fruitbomen uit de bodem verwijderd en op stapels en in rijen in het plangebied gelegd. De bomen zullen op een andere locatie herplant worden. De steenuil foerageert het liefst in een kleinschalig en afwisselend landschap. Het grootste deel van territorium 1 bestaat uit fruitboomgaarden. Het plangebied waar nu de fruitbomen uit de bodem zijn gehaald vormt hiermee een ander soort jachtgebied als in de overgebleven fruitboomgaarden. In het plangebied kan de steenuil in deze situatie ook voedsel vinden, zoals muizen.

5.2 Overige soorten

5.2.1 Kerkuil

Naast waarnemingen van de steenuil zijn ook een kerkuil gezien en bosuil gehoord. Op 14 maart vloog om 21:45 uur een kerkuil van oost naar west over het plangebied. Op diezelfde avond vloog een kerkuil rond 00:00 uur bij de rotonde ten noordoosten van het plangebied. Op 4 april vloog rond 21:00 uur een kerkuil van oost naar west ten noorden van het plangebied. Deze waarnemingen zijn in navolgende afbeelding weergegeven. Naast deze zichtwaarnemingen zijn geen aanwijzingen dat in of rond het plangebied een nestplaats van de kerkuil aanwezig is. Kerkuilen broeden over het algemeen op kerkzolders of in speciale nestkasten. Deze zijn beide niet in het plangebied aanwezig. In eerder uitgevoerd kerkuilenonderzoek (SAB, 14 december 2015) zijn de omwonenden van het plangebied ondervraagd. Hieruit blijkt dat ook in de omgeving geen nestplaats van de kerkuil bekend is. Ook zijn volgens verspreidingsgegevens van de NDFF geen nestplaatsen in of in de omgeving van het plangebied bekend. Gezien het bovenstaande is in of in de omgeving van het plangebied geen sprake van een nestplaats van de kerkuil.

Het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor de kerkuil. Omdat de kerkuil meerdere keren in en rond het plangebied is waargenomen, kan geconcludeerd worden dat het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied door de kerkuil.

5.2.2 *Bosuil*

Op 4 april is rond 23:00 uur op een grote afstand ten westen van het plangebied een bosuil gehoord. Ook is deze soort vanaf 23:24 uur op een grote afstand ten zuidoosten van het plangebied gehoord. Gezien de grote afstand tussen de locatie van de waarnemingen en het plangebied kan worden geconcludeerd dat deze bosuilen geen relatie met het plangebied hebben.

6 Conclusie en advies

6.1 Ontheffing Flora- en faunawet

6.1.1 Steenuil

Naar aanleiding van het flora- en faunarapport van SAB van 14 december 2015 is een nader veldonderzoek naar de steenuil verricht. Uit dit onderzoek blijkt dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het territorium van een steenuilpaar. In het plangebied zijn echter geen nestplaatsen van de steenuil aanwezig. Wel liggen twee potentiële nestplaatsen uit territorium 1 dicht in de buurt van het plangebied. Met het voorgenomen plan worden bedrijfspanen gebouwd, watergangen verbreed en aangelegd en bomen- en struikenrijen aangeplant. Deze werkzaamheden hebben een verstorend effect op deze nestplaatsen in territorium 1. Ook wordt een deel van territorium 1 ongeschikt als foerageergebied voor de steenuil.

Nestplaatsen van de steenuil zijn strikt beschermd volgens de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.1.2). Een territorium moet een steenuilpaar het hele jaar blijvend voorzien in alles wat nodig is om succesvol te kunnen voortplanten. Met het voorgenomen plan en de daarbij horende verstoring kunnen de twee nestplaatsen in territorium 1 hun functie verliezen. Ook wordt binnen het territorium de hoeveelheid geschikt foerageergebied kleiner. Hiermee komt de mogelijkheid tot succesvolle voortplanting van het steenuilpaar in territorium 1 in gevaar. Indien geen maatregelen worden getroffen, vindt mogelijk overtreding van de Flora- en faunawet plaats. Om de ruimtelijke ontwikkeling toch doorgang te laten vinden zonder overtreding van deze wet, is een ontheffing Flora- en faunawet noodzakelijk in combinatie met het treffen van mitigerende maatregelen.

6.1.2 Kerkuil

Het plangebied wordt gebruikt als foerageergebied door de kerkuil. In en in de omgeving van het plangebied zijn geen nestplaatsen van deze uilensoort aanwezig. Territoria van kerkuilen zijn 60 tot 1.200 hectare groot. De grootte is afhankelijk van de kwaliteit van het gebied voor de kerkuil. Kerkuilen zijn enkel in de buurt van hun nestplaats zeer territoriaal. Daarbuiten overlappen territoria van kerkuilen elkaar (Soortenstandaard Kerkuil, 2015).

Ten opzichte van de grootte van kerkuilterritoria is het plangebied klein. Ook maakt het feit dat kerkuilterritoria elkaar overlappen deze soort flexibel. De wijde omgeving ten westen van Wijk bij Duurstede is met zijn uitgestrekte boomgaarden, afgewisseld met weides zeer geschikt als foerageergebied voor de kerkuil. Daarom kan geconcludeerd worden dat het voorgenomen plan geen effect heeft op de kerkuil. Een ontheffing Flora- en faunawet is voor deze soort niet nodig.

6.1.3 Bosuil

Ver ten westen en zuidoosten van het plangebied zijn bosuilen aanwezig. Gezien de grote afstand tussen deze waargenomen exemplaren en het plangebied, kan worden geconcludeerd dat de bosuil geen relatie heeft met het plangebied. Een ontheffing Flora- en faunawet is voor deze soort niet noodzakelijk.

6.2 Ontheffing aanvragen

Het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen waarbij strikt beschermde soorten (in dit geval de steenuil) worden verstoord is wettelijk gezien mogelijk als men in het bezit is van een ontheffing Flora- en faunawet. Een dergelijke ontheffing dient aangevraagd te worden bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (de behandeltermijn van de aanvraag is doorgaans 16 weken).

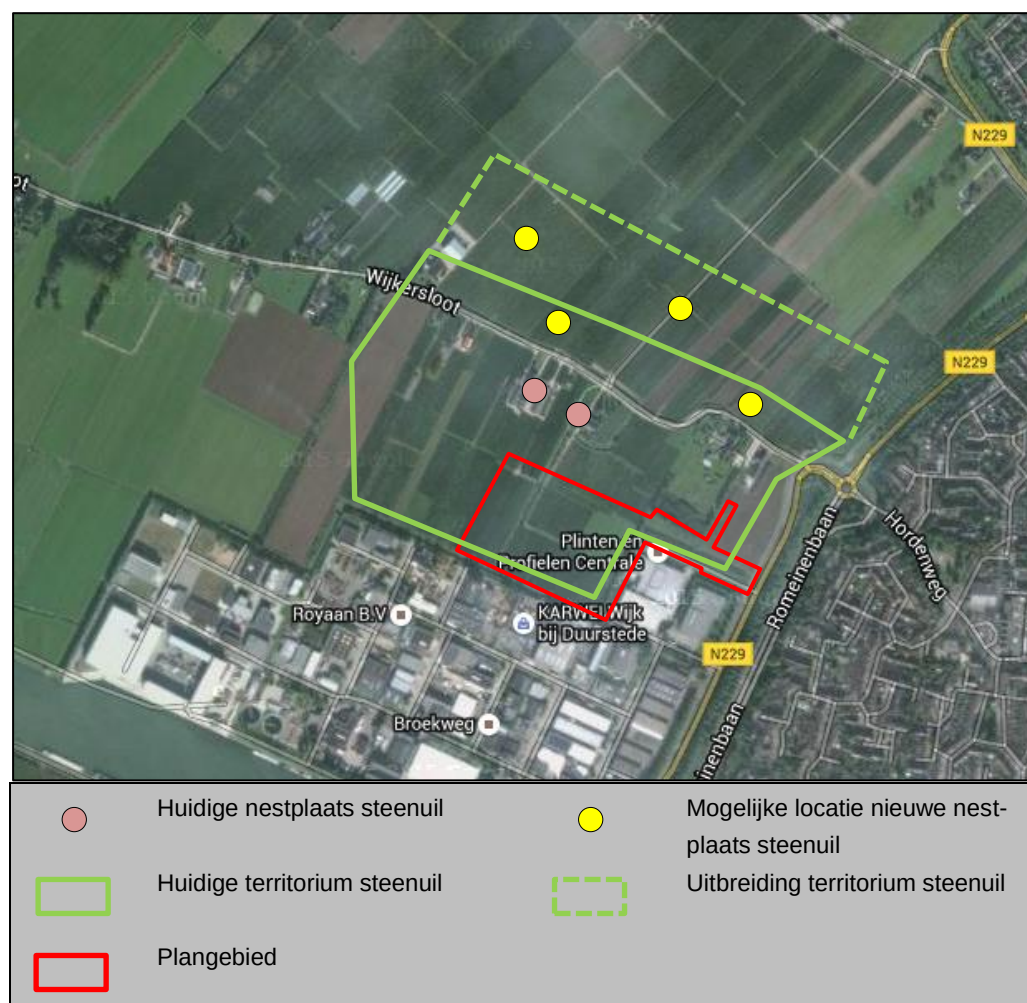
Bij het indienen van een aanvraag ontheffing Flora- en faunawet dient een projectplan te worden opgesteld. In dit plan wordt onder andere de verspreiding van de betreffende beschermde soorten in het plangebied verwoord alsmede het (wettelijk) belang van de ingreep onderbouwd. Daarnaast dient een uitgebreide alternatievenafweging plaats te vinden over waarom de verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen niet is te voorkomen.

6.3 Mitigerende maatregelen treffen

Om in aanmerking te komen voor een ontheffing Flora- en faunawet moeten mitigerende maatregelen getroffen worden, om het effect van het plan op de steenuil tot een absoluut minimum te beperken. In dit geval zijn voor de steenuil goede mitigatiemogelijkheden mogelijk. In dit geval bestaat de mogelijkheid namelijk dat de steenuil zijn territorium deels naar het noorden kan verplaatsen. Ten noorden van het huidige territorium 1 is nog terrein aanwezig wat niet in een territorium valt, maar wat wel geschikt foerageergebied voor de steenuil vormt. Ook kunnen de huidige nestlocaties in territorium 1 vervangen worden door het plaatsen van speciale steenuilkasten verder naar het noorden. De mitigerende maatregelen moeten aan een aantal voorwaarden voldoen (Soortenstandaard Steenuil, 2014).

- Voor elke nestplaats die zijn functie kan gaan verliezen, dienen twee vervangende nestmogelijkheden gerealiseerd te worden. Omdat in territorium 1 mogelijk twee nestplaatsen hun functie verliezen, dienen vier vervangende nestplaatsen aangeboden te worden;
- Deze nestplaatsen moeten zo dicht mogelijk bij de huidige nestplaatsen, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden geplaatst worden;
- Deze nestplaatsen moeten op een voor de steenuil geschikte wijzen en plek worden opgehangen. In de omgeving van de nestplaatsen moet continu voldoende dekking en voedsel aanwezig zijn;
- Deze nestplaatsen moeten minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden geplaatst zijn. Beter is nog om ze minimaal drie maanden voor de werkzaamheden én in de periode van september tot en met december op te hangen;
- Deze nestplaatsen moeten voldoende veiligheid bieden tegen predatoren zoals steenmarters;
- Deze nestplaatsen moeten van voldoende duurzaam materiaal zijn;
- Het beheer van deze nestplaatsen moet duurzaam geregeld zijn (door bijvoorbeeld afspraken te maken met de lokale uilenwerkgroep);
- Een steenuildeskundige bepaalt de het type vervangende nestplaats, de locaties van de nestplaatsen en het moment waarop ze geplaatst worden;
- De effectiviteit van de realisatie van de vervangende nestplaatsen moet gemonitord worden.

De mitigerende maatregelen zoals hierboven beschreven zouden er bijvoorbeeld als volgt uit komen te zien:

Het uitvoeren van de geplande werkzaamheden dient daarnaast buiten de voortplantingsperiode van de steenuil plaats te vinden. De voortplantingsperiode loopt van februari tot en met juli.

6.4 Broedperiode en zorgplicht

Buiten het rekening houden met vleermuizen dient ook altijd rekening gehouden te worden met de zorgplicht (artikel 2 Flora- en faunawet) en broedende vogels. Derhalve gelden hiervoor ook onderstaande twee voorwaarden.

- De zorgplicht is altijd van toepassing. Iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door de werkzaamheden te verrichten buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen). Ook kan er gefaseerd worden gewerkt om dieren de kans te geven om te vluchten.
- Verder kunnen bij (de start van) werkzaamheden in de broedperiode, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. De broedperiode loopt globaal van half maart tot half augustus. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen

zou kunnen verstoren. De start van de werkzaamheden dient daarom plaats te vinden buiten de broedperiode.

6.5 Vrijblijvende aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet zijn ook vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, namelijk:

- Als bomen en struiken worden geplaatst in de nieuwe situatie, bevelen wij inheemse boom- en struiksoorten aan. Deze soorten komen van oorsprong in Nederland voor. Dergelijke soorten zorgen voor een hogere biodiversiteit in het gebied dan uitheemse soorten. Inheemse soorten trekken bijvoorbeeld meer insecten aan dan uitheemse soorten. Er is dan meer voedsel voor bijvoorbeeld vogels en vleermuizen voorhanden.
- Als watergangen worden aangelegd of aangepast kan ervoor gekozen worden om natuurvriendelijke oevers aan te leggen. Dit heeft een gunstig effect op bijvoorbeeld amfibieën. Een natuurvriendelijke oever is niet steiler dan 1:3. Ook kan met een aangepast maaibeheer en overige beheersmaatregelen aan de watergang ervoor gezorgd worden dat zeldzamere dieren er een gunstig leefgebied vinden.

6.6 Vervolgstappen

- Aanvraag ontheffing Flora- en faunawet;
- Realiseren mitigerende maatregelen;
- Opstellen ecologisch werkprotocol;
- Uitvoeren werkzaamheden onder begeleiding van een steenuildeskundige.

Bijlage 1: geraadpleegde literatuur

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). 2014. Soortenstandaard Steenuil, *Athene noctua*. Ministerie van Economische zaken - Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Team natuur, Den Haag.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). 2015. Soortenstandaard Kerkuil, *Tyto alba*. Ministerie van Economische zaken - Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Team natuur, Den Haag.

SAB. 2015a. Flora- en faunarapportage, quick scan, Bedrijventerrein, Broekweg-Noord. Gemeente Wijk bij Duurstede. Projectnummer 150272. SAB, Arnhem.

SAB. 2015b. Flora- en faunarapportage, Soortgericht onderzoek Flora- en faunawet, Voortoets Natuurbeschermingswet 1998, Bedrijventerrein, Broekweg-Noord. Gemeente Wijk bij Duurstede. Projectnummer 150272. SAB, Arnhem.

Websites:

www.rvo.nl

www.rijksoverheid.nl

www.steenuil.nl

www.wetten.nl

www.vogelbescherming.nl